

Amiran-Lazare Sinauridze
Merited Journalist of Georgia, Author

THE LAST PROPHECY MADE BY EPHRAIM OF ARIZONA

(Abstract)

KEYWORDS: Elder Ephraim, Prophecy, Miracles, St Anthony Monastery

Elder Ephraim of Philotheou and Arizona performed miracles both literally and figuratively. It is reported how the spirit of the hieromonk prevented a plane crash in 2017, saving 22 passengers on a TUS Airways flight from Larnaca, Cyprus, to Haifa, Israel, when the Cypriot pilot, Panagioti unexpectedly fainted. The miracle of this style is beyond explanation. One can only believe and say a Prayer of Thanksgiving.

St Anthony Greek Orthodox Monastery founded in Sonoran Desert, Arizona, by Elder Ephraim, and the nearby garden planted by him and his hard-working holy brothers, make a symbol of the immeasurability of human possibilities. This is also a miracle but rather a tangible one. The modern wonder was created by the six Orthodox Christian monks in four months with their own bare hands and faith in God's help. Today, these orange and olive groves, orchard and a small vineyard, paved paths between gazebos and Spanish fountains widely attract not only pilgrims but also random tourists. Each year about 25 thousand visitors step into this oasis of faith in the middle of the desert. St Antony Monastery ranks third in

popularity throughout Arizona, after the Grand Canyon and the red rocks of Sedona.

Born in Volos, Greece, on 24 June 1927, Ioannis Moraitis travelled a long and arduous journey before becoming a living symbol of spirituality as an Athonite Elder. To provide spiritual support for Greek immigrants, Father Ephraim established seventeen monasteries and a nursing home in the United States and Canada. This was an unprecedented fact, close to a miracle, for in just a few years the grace of Orthodox Christianity has spread like wildfire to the North American continent.

Jesus said: “for many be called, but few chosen” (Matthew 20:16). Truly, one of those few was Elder Ephraim. Till his last breath, he tried to help believers, warn them, guide them, and prepare for the eternity of the afterlife.

On 7 December 2019, Archimandrite Ephraim of Philotheou and Arizona has reposed in the Lord at about 10 PM local time, at St Anthony Monastery in Florence, Arizona. Shortly before his passing, blessed Father said that in two months after his death, an “undeclared war” would begin in the world, that would take the lives of many people. His prophecy was fulfilled at the appointed time. Most countries in the world were hit by Covid-19. No one knows yet how great the spiritual and physical damage will be brought to humanity by this coronavirus. Ephraim of Arizona asked all his spiritual children to be patient and keep praying to the Lord.

ევრემ არიზონელის ბოლო წინასწარმეტყველება

საკვანძო სიტყვები: ევრემ არიზონელი, წინასწარმეტყველება, სასწაულები, წმ. ანტონის მონასტერი

ამერიკაში მოღვაწე ბერძენი ბერი, ევრემ არიზონელი სასწაულებს ახდენდა როგორც პირდაპირი, ისე გადატანითი მნიშვნელობით. 2017 წლის 9 ოქტომბერს კიბროსული ავიაკომპანიის თვითმფრინავი ლარნაკადან ისრაელის საპორტო ქალაქ ხაიფასკენ ჩვეულ რეისს ასრულებდა. დაშვებამდე ათი წუთით ადრე ძრავს პრობლემები შეექმნა. სწორედ ამ დროს ბერძენმა მფრინავმა პანაიოტიმ მოულოდნელად გონება დაკარგა. ჯერაც კიდევ ბურანში მყოფმა პილოტმა იგრძნო, როგორ გადაიბარა ორმა მსურვალე ხელმა მართვის პულტი. ოცდაორმა შეშინებულმა ებრაელმა მოთქმა-გოდება დაიწყო, დავიხოცებითო. პანიკას არ აჰყოლია ნაზარეთელი მართლმადიდებელი არქიმანდრიტი მამა ანდრია, რომელიც სკენილზე იესოს ღოცვას ჩურჩულებდა.

თვითმფრინავი მშვიდობიანად მიბრუნდა ლარნაკას აეროპორტში. აღელვებული პილოტი არქიმანდრიტს ხელზე ემთხვია და მეორე ბერი მოიკითხა. მამა ანდრიამ უპასუხა, რომ მის გვერდით არავინ მჯდარა. პილოტი ირწმუნებოდა: „დაბალი, ძალიან გამხდარი, თეთრწვერა ბერი ჩემს ხელებს საჭეზე აკავებდა. სწორედ მან გვიხსნა კატასტროფისგან“.¹² არქიმანდრიტმა მფრინავს ევრემ არიზონელის ფოტო უჩვენა და გაოცებულმა პილოტმა მასში რეისის გადამრჩენელი მოხუცი ამოიცნო. ამ სტილის სასწაული ახსნას არ ექვემდებარება. უბრალოდ, უნდა ირწმუნო და სამადლობელი ღოცვა თქვა.

არიზონის შტატში არსებულ სონორას უდაბნოში დაარსებული წმინდა ანტონის სახელობის მონასტერი და მის გარშემო შექმნილი წალკოტი ადამიანური შესაძლებლობების უსაზღვროების სიმბოლოა. ესეც სასწაულია, ოღონდ უფრო ხელშესახები. ასეთ სასწაულებს მუდმივად ახდენდა ეფრემ არიზონელი, იგივე ფილოთეველი. „ადამიანის სიცოცხლე ბეწვზე ჰკიდია“, ამბობდა იგი. „ჩვენი ცხოვრება, ყოველ ნაბიჯზე შეიძლება შეწყდეს. რამდენმა გაიღვიძა და საღამო ვეღარ იხილა? რამდენმა დაიძინა და ვეღარ გაიღვიძა? ზეციური ქალაქისკენ მიმავალი გზა ეკლიანია და მასზე მავალს ტერფებიდან სისხლი სდის, მაგრამ სამოთხეში დამკვიდრების იმედი ყველაფერზე მძლავრია და მოგზაურს მოთმინებას მატებს.“¹¹

საბერძნეთის ქალაქ ვოლოსში 1927 წლის 24 ივნისს დაიბადა იოანის მორაიტისი, მომავალი არქიმანდრიტი და ათონის მთაზე ფილოთეოსის მონასტრის წინამძღვარი, ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და კანადაში თვრამეტი მონასტრის დამაარსებელი.¹⁴ ჯერ კიდევ ბავშვობაში, მონაზვნური ცხოვრებისადმი ინტერესი დედამისმა ვიქტორიამ (მოგვიანებით, მონაზონმა თეოფანია) გაუღვივა. ქალს ორი ხილვა ჰქონდა ნანახი¹⁷ და ცდილობდა, შვილი შეემზადებინა იმ უდიდესი ღვაწლისთვის, რაც უფალმა განუმზადა მის ვაჟს. ოთხი შვილის მამა, პროფესიით ხურო დიმიტრიც მორწმუნე, მაგრამ საკუთარ სულიერ სრულყოფაზე ნაკლებად ორიენტირებული ადამიანი იყო, რადგან ვიქტორიასეული მადლი აკლდა. ღვთის სიტყვის სიყვარულმა, საბოლოოდ, წმინდა ათონის მთაზე, ღვთისმშობლის სავანეში მიიყვანა იოანისი. მანამდე კი, ღმერთისკენ სავალი რთული და მიხვეულ-მოხვეული აღმოჩნდა.

გერმანული ოკუპაციის პირველ წლებში იძულებული გახდა სკოლაში სწავლისთვის თავი დაენებებინა და უფროს ძმასთან, ნიკოლასთან ერთად ოჯახის დახმარებაზე ეზრუნა. დედამიშვილები, ძირითადად, წვრილმანებით ვაჭრობდნენ. ერთ დღეს ოკუპანტებმა ბაზრის მოედანს ალყა შემოარტყეს ყველა იქ მყოფის დახვრეტის მიზნით. დიდი ხვეწნა-მუდარით მოსახლეობამ მტერი დაითანხმა,

ქალები და ბავშვები მაინც დაენდოთ. ნიკოლასმა ბაზრის ტერიტორია მანამდე დატოვა და დაჭერას შემთხვევით გადაურჩა, მაგრამ 15 წლის იოანისი ალყაში მოყვა. შიმშილისგან გაძვალტყავებულსა და მის ასაკთან მთელი თავით დაბალს, პატარა ბიჭისთვის ტრადიციული შორტები ეცვა. მისმა გარეგნობამ მტერი მოატყუა, ბავშვად მიიჩნიეს და სულ ბოლო წამს გაუშვეს. იმ დღეს ქალაქის ყველა ვაჟი და მამაკაცი დახვრიტეს ბაზრის მოედანზე.

როდესაც ვოლოსში შიმშილობა დაიწყო, მორაიტი-სები სხვებისვით ბალახს აგროვებდნენ საკვებად. მრავალი შიში და ტანჯვა გამოიარა ოჯახმა მეორე მსოფლიო ომის პერიოდში. დედა ვიქტორიას ლოცვის მადლით, ყველა განსაცდელს თავი დაადწიეს და ფაშისტების ხელიდან სიკვდილს გადაურჩნენ.

ერთი გზა რომ გადაიკეტება, მეორე გამოჩნდებაო, ნათქვამია და მართალი გამოდგა მომავალი წმინდა მამის შემთხვევაშიც. მახლობელ ეკლესიაში იოსებ ისიხასტის მოწაფემ, ათონელმა მღვდელმონაზონმა ეფრემმა (ერისკაცობაში გვარად კარაიანისმა) დაიწყო მსახურება. მასთან საუბრების წყალობით, ახალგაზრდა ეფრემი საერო ცხოვრებას თანდათან ჩამოშორდა და ათონის მთაზე გამგზავრება გადაწყვიტა. მამამისი ამის სასტიკი წინააღმდეგი იყო და შვილის ყოველ ნაბიჯს უმკაცრესად აკონტროლებდა. დედა ფარულად დაეხმარა იოანისს და 20 წლის ახალგაზრდა შინიდან გააპარა. როდესაც დიმიტრიმ ცოლს სიმართლე ათქმევინა, მაშინვე ველოსიპედით დაედევნა ვაჟს უკან დასაბრუნებლად, მაგრამ წაიქცა და ისე მძიმედ დაშავდა, იძულებული გახდა, შინ მიბრუნებულიყო. ამგვარად, იოანისს საკმარისი დრო მიეცა, რომ ფეხით მისულიყო პორტამდე. 1947 წლის 26 სექტემბერს პატარა გემმა მშობლიური გარემოდან შორ გზას გაუყენა, „წარმავლობიდან მარადიულობის სანაპიროსკენ“.³

12 წელიწადი დაჰყო მორჩილებაში ათონის მთაზე წმინდა იოანე ნათლისმცემლის პატარა ეკლესიაში. ერთადერთი ბარათი გაუგზავნა წმინდა მთიდან დედას: „აქ ჩვენ წყლით კი არა, ცრემლებით განვიბანებით ხოლმე“.¹⁷

ათონზე გატარებულ წლებში სულიერად გაძლიერდა და რწმენაში გაიზარდა წმინდა ძმებში უმრწმესი. უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე არ მოსცილებია მამა იოსებ ათონელს, რომელიც უპირობოდ მიიღო თავის მოძღვრად. მხოლოდ ორჯერ გაიგონა საკუთარი სახელი სულიერი მშობლისგან. ჩვეულებრივ, ოსტატურად შერჩეული დამცინავი ეპითეტებით უხმობდა მამა იოსები ვოლოსელ მორჩილს.

ბევრი მიდიოდა ათონის მთაზე, მაგრამ ძალიან ცოტა რჩებოდა ბოლომდე. როგორც იესო ქრისტემ ბრძანა: „მრავალნი არიან ჩინებულ, და მცირედნი რჩეულ“ (მათე, 20:16). მამა ეფრემი იმ კურთხეულ უმცირესობაში აღმოჩნდა, ვინც ბოლომდე გაუძლო უჩვეულო წვრთნას და სათანადო სულიერ სიძლიერეს მიაღწია. არ უჭირდა მორჩილება, რადგან წრფელი გულით ხვდებოდა, რაოდენი მზრუნველობა იმალებოდა მოძღვრის მოხვეწებითი საღანძღავი სიტყვების მიღმა. წლების შემდეგ მამა იოსებზე დაწერილ წიგნში გულწრფელად აღმოხდა ეფრემი არიზონელს: „რა მადლიერია ახლა ჩემი სული მისი წმინდა ენის ამ ქირურგიული ჩარევის გამო“.¹⁵ ამას გარდა, მორჩილის ყურს მისწვდა ხმები, რომ ზურგს უკან მამა იოსები მას დიდი სიყვარულით ღოცავდა ხოლმე.¹⁹

1959 წელს მხცოვანი მოძღვარი მიიცვალა და მამა ეფრემს რვა ბერისგან შემდგარი ჯგუფის სულიერი მეთაურობა დაეკისრა. ათი წელიც არ იყო გასული, რომ მისი სამწყსოს რაოდენობა 40-მდე გაიზარდა.¹⁴ 1973 წელს ათონის წმინდა მთის მონასტრების მმართველი საბჭოს თხოვნით, თავის წმინდა ძმებთან ერთად ფილოთეოსის მონასტერში გადავიდა, მისი რიცხობრივი და სულიერი გაზრდის მიზნით. პირველი წარმატების შემდეგ, ათონის მთის სხვა სამი მონასტერიც დააყენა ფეხზე.

1979 წელს მამა ეფრემს ქირურგიული ჩარევა დასჭირდა და ბერძნული წარმოშობის კანადელებმა ოპერაციის გაკეთება კანადაში ურჩიეს. ერთ თვეზე მეტი მოუწია იქ დარჩენა სრულ გამოჯანმრთელებამდე. თუმცა საკუთარ თავზე ზრუნვით არც როდის შემოფარგლულა.

შესაბამისად, კანადაში ყოფნის პერიოდში ბერძნული დიასპორის წარმომადგენლებს ხშირად ხვდებოდა და გაოგნებულმა აღმოაჩინა მათი სულიერი ცხოვრების სიმწირე. უცხოობაში მყოფი ბერძნები ნაკლებად იცავდნენ რელიგიურ წესებს, ადგილობრივი გარყვნილების მორევში იოლად იძირებოდნენ და სულ უფრო შორდებოდნენ დედა ეკლესიის წიადს. თვალცრემლიან მამა ეფრემს გაუცხოვებული ყოფილი თანამემამულეები უმწყემსოდ მიტოვებულ ფარას აგონებდა.⁸

ათონის მთაზე დაბრუნებულ წმინდა მამას წერილების ზღვას უგზავნიდნენ ემიგრანტები, მასთან კვლავ შეხვედრას ითხოვდნენ. უარს როგორ ეტყოდა და კონტინენტებს შორის მოგზაურობას შეეჩვია. ჯერ კანადის დიდ ქალაქებს სტუმრობდა რეგულარულად: ტორონტოს, ვანკუვერსა და მონრეალს. მერე შტატებშიც გადავიდა იქაური ბერძნების თხოვნით. მისი გამუდმებული მიმოფრენა არ მოსწონდათ ათონის მთაზე და ულტიმატუმის წინაშე დააყენეს მამა ეფრემი: ან ათონი, ან ამერიკა აირჩიეო. წმინდა მამამ ილოცა და ამ დროს ეცნობა ამერიკული მისიის შესახებ. 1990 წელს ფილოთეოსის მონასტრის წინამძღვრობიდან გადადგა და ამერიკაში დამკვიდრდა.

ახალ სამყაროში ფეხის მოკიდება ურთულესი აღმოჩნდა, რადგან ამერიკული საარქიეპისკოპოსოს სინოდმა თავი შორს დაიჭირა მამა ეფრემისგან. იგი დროებით შეიფარა საზღვარგარეთის რუსულმა მართლმადიდებლურმა ეკლესიამ. წელიწადზე მეტი გავიდა, ვიდრე კონსტანტინოპოლის საპატრიარქო წმინდა ბერის იურისდიქციის საკითხებს მოაგვარებდა. საბოლოო ჯამში, ქმედების სრული თავისუფლება მიანიჭეს: კანადისა და აშშ-ის ტერიტორიაზე მხოლოდ საკუთარი გადაწყვეტილების საფუძველზე შეეძლო მონასტრების დაარსება.

წმინდა მამა ადგილობრივ მღვდელ ანტონთან ერთად გაემგზავრა სონორას უდაბნოში, მონასტრის ასაგებად შესაფერი ადგილის ასარჩევად. შუა გზაში მამა ანტონს ზარის რეკვის ხმა შემოესმა, თუმცა ახლომახლო არანაირი შენობა არ ჩანდა. მამა ეფრემმა ეს ღვთის ნიშ-

ნად ჩათვალა. სასწრაფოდ იმ ადგილის პატრონი მოძებნა, სადაც ზარის ხმა გაისმა. საბედნიეროდ, მიწის ნაკვეთი გასაყიდი აღმოჩნდა. როდესაც ტერიტორიის მფლობელმა შეიტყო, რისთვის სურდათ ბერებს მისი მიწა, ფასი გაუნახევრა.¹⁹

1995 წლის ზაფხულში ხუთი ათონელი ბერი და ეგრემ არიზონელი ახალნაყიდ ტერიტორიაზე დასახლდნენ და წმინდა ანტონის სახელობის მონასტრის აგებას შეუდგნენ არიზონის შტატის სამხრეთში მდებარე სონორას უდაბნოში. ლამის პირველყოფილ პირობებში უწევდათ მუშაობა. არც დენი ჰქონდათ, არც წყალი და საშენი მასალის ნაკლებობაც მუდმივ თავსატეხად გადაქცეოდათ. ღვთის შეწევნის იმედად, შრომა არ შეუწყვეტიათ. მალე შემოწირულობებიც წამოვიდა და სამშენებლო საქმიანობა სრული დატვირთვით გაჩაღდა. დღეში 15 საათი შრომობდნენ ბერები. პარალელურად, არც ლოცვა შეუმცირებიათ. რეკორდულ ვადაში – ოთხ თვეში ტაძარი მზად იყო. მის გარშემო ფორთოხლისა და ზეთისხილის ბაღი გააშენეს. ბოსტანი, პატარა ვენახი, კოხტა ბილიკები, ფანჩატურები და ესპანური შადრევნები დაამატეს.¹⁸

მართლმადიდებლური ოაზისის სანახავად, მომლოცველებთან ერთად, ტურისტებმაც დაიწყეს მოღინება. ამჟამად, წელიწადში 25 ათასი ადამიანი სტუმრობს უდაბნოს ამ საოცრებას. დიდი კანიონისა და სედონას წითელი კლდეების შემდეგ, სწორედ მამა ეფრემის წმინდა ანტონის სახელობის მონასტერია ყველაზე პოპულარული ადგილი არიზონის მთელ შტატში. ახლა იქ უკვე 50-ზე მეტი ბერი სახლობს.⁹

მცირე დროში შექმნა მონასტრების მთელი ქსელი ადგილობრივების თხოვნითა და თანადგომით. როგორც მიტროპოლიტმა იეროთეოს ვლახოსმა ხატოვნად აღნიშნა: ეფრემ არიზონელზე „ზეციური ცეცხლი გადმოვიდა და ეს ცეცხლი მან ამერიკის ეკლესიას გადასცა, რომელსაც ძალიან სჭირდებოდა“.¹³ მხოლოდ ციფრებშიც კი ეფრემ არიზონელის უდიდესი სულიერი ღვაწლი წარმოუდგენლად შთამბეჭდავია: შვიდი მამათა და თერთმეტი დედათა

მონასტერი დააარსა. ეს მართლაც არნახული საოცრება იყო, რადგან სულ რამდენიმე წელიწადში მართლმადიდებლობის მაღლი ცეცხლივით მოედო ჩრდილოეთ ამერიკის კონტინენტს.

ღირსი იოსებ ათონელის (ისიხასტის) სულიერმა შვილმა და მემკვიდრემ, არქიმანდრიტმა ეფრემ არიზონელმა 2019 წლის 7 დეკემბერს განისვენა ქრისტეში. ამ ქვეყნიდან გასვლის წინ წმინდა მამას უთქვამს, რომ მისი გარდაცვალებიდან ორი თვის თავზე სამყაროში „გამოუცხადებელი ომი“ დაიწყებოდა, რომელიც ბევრი ადამიანის სიცოცხლეს იმსხვერპლებდა.

ეფრემ არიზონელის წინასწარმეტყველება¹⁶ დათქმულ დროს ასრულდა. მსოფლიო მრავალი თვით გაჩერდა. „სიკვდილის ვირუსმა“, რომელიც კოვიდ-19-ის სახელით მოეწინააღმდეგა, თითქმის ყველა ქვეყანაში შეაღწია. უკვე ასი ათასობით ადამიანი გარდაიცვალა და ჯერ კიდევ არავინ უწყის, უახლოეს მომავალში რა მასშტაბებს მიიღებს, რა აუნახლაურებელ სულიერ და მატერიალურ ზარალს მიაყენებს კორონავირუსი კაცობრიობას. ეფრემ არიზონელის აზრით, ადამიანთა ხსნის ერთადერთი გზა მოთმინებაა: „ილოცე, შვილო, რადგან ღოცვაზეა დამოკიდებული ყველაფერი და, რაც მთავარია, ჩვენი სულების ცხონება... მთელი სულიერი ძალები მოვიკრიბოთ, რომ მტკიცედ ვიდგეთ იმ დიდი სათნოების აღსრულებისთვის, რომელსაც მოთმინება ჰქვია“.¹ საოცრად ორაზროვანი და, ამავე დროს, ზუსტი დამოძღვრება. სწორედ ჩვენი მოუთმენლობაა უმთავრესი მიზეზი, რის გამოც ვირუსმა, რომლისგან ჩვეულებრივი ხელის საპონს შეუძლია დაგვიცვას, პანდემია და პანიკა გამოიწვიოს.

ლიტერატურა □ References

1. არქიმანდრიტი ეფრემ არიზონელი, „ილოცე, შვილო, რადგან ღოცვაზეა დამოკიდებული ყველაფერი“, საზოგადოებრივ-რელიგიური ინტერნეტურნალი „ამბონი“, 17 აგვისტო, 2018.

2. არქიმანდრიტი ევრემ არიზონელი: სიყვარული ყოფილიყოს თქვენს ერთობაში ყოველი მოქმედების საფუძველი, სარედაქციო სტატია, ჟურნალი „კარიბჭე“, 20 იანვარი, 2018.
3. არქიმანდრიტი ევრემ ფილოთეველი, მოგონებები მამა იოსებ ათონელზე, „მონაზვნური გამოცდილების გადმოცემა“ (2004), სახელის ღვთისმშობლის ასალი შუამთის დედათა მონასტერი (orthodoxy.ge).
4. არქიმანდრიტი ევრემ ფილოთეველი (არიზონელი), მართლმადიდებლობა სახარების სამეფუფო გზაა, 25 ნოემბერი, 2015 (xareba.net).
5. არქიმანდრიტი ევრემ ფილოთეველი (არიზონელი), რა უნდა ვქნათ, რომ ნამდვილად განვიცადოთ პასექის სასწაული, 2011 (martmadidebloba.ge).
6. ბერი ევრემ არიზონელი – ანტიქრისტეს შესახებ (1992 წლის ჩანაწერი), თვალსაზრისი, 6 აპრილი, 2020.
7. ევრემ ფილოთეველი (არიზონელი) – სახე ჭეშმარიტი მისიონერობისა, ლეკანოზ თეოდორე გაგნიძის ქდავებები, 17 მაისი, 2015 (teodore.ge).
8. მამაცაშვილი თამარ, ევრემ ფილოთეველი ანტიქრისტეს მოლოდინზე და ამერიკაში მონასტრების დაარსების მნიშვნელობაზე, ჟურნალი „კარიბჭე“, 30 ივნისი, 2015.
9. *A Spiritual Oasis in the Desert*, St Anthony’s Monastery website (stanthonysmonastery.org).
10. *Coronavirus Pandemic Prophecy*, Little city hermit, Orthodox Christian Faith and Life website. Retrieved 20 March 2020.
11. Elder Ephraim (1999), *Counsels from the Holy Mountain: Selected from the Letters and Homilies of Elder Ephraim*, Florence, Arizona: St Anthony’s Greek Orthodox Monastery. ISBN 0966700031.
12. *Elder Ephraim miraculously prevents plane crash, reports say*, Orthodox Christianity, 19 October 2017.
13. Elder Ephraim, *On the World and Family*, Orthodox Christian Information Center (orthodoxinfo.com).
14. *Elder Ephraim of Philotheou and Arizona Reposes in the Lord*, report katanixi.gr and the Serbian Orthodox Diocese of Eastern America News Agency, 8 December 2019 (easterndiocese.org).
15. *Elder Ephraim passes away peacefully in Arizona*, by GCT, The Greek City Times, 8 December 2019.
16. Hoffower, Hillary, *Here are 12 people who seemingly predicted the coronavirus pandemic*, Business Insider, 14 May 2020.
17. *Rozhnev, a Olga, and Zatushevskaya, Olga, A novice of her own son: on Gerontissa Theophano, the mother of archimandrite Ephraim of Philotheou*, translated in English by Jesse Dominick, 11 November 2016 (pravoslavie.ru).
18. Иеродиакон Никон (Горохов), *Монастырь во имя преподобного Антония Великого в пустыне Сонора (штат Аризона, США)*, 29-31 января 2013.
19. Старец Ефрем Филофейский (Морайтис) (2018), *Моя жизнь со старцем Иосифом*, Ахтырский Свято-Троицкий монастырь.